

УДК 004:351.74(477)(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-5\(5\)-373-384](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2022-5(5)-373-384)

Павлиш Тетяна Григорівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та професійної підготовки факультету 1, Криворізький навчально-науковий інститут Донецького державного університету внутрішніх справ, вул. Співдружності, 92А, м. Кривий Ріг, <https://orcid.org/0000-0002-5288-5301>

Лунгол Ольга Миколаївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки, Донецький державний університет внутрішніх справ, вул. Велика Перспективна, 1, м. Кропивницький, <https://orcid.org/0000-0001-8128-0072>

Габорець Ольга Андріївна доктор філософії, доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки, Донецький державний університет внутрішніх справ, вул. Велика Перспективна, 1, м. Кропивницький, <https://orcid.org/0000-0001-7791-6795>

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ ЮРИДИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

Анотація. Стаття присвячена актуальному питанню удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців юридичної галузі. Визначено важливість формування ІТ-компетентності у здобувачів освіти юридичного спрямування. Встановлено, що інформаційне забезпечення професійної діяльності є базою для виконання значного обсягу роботи у правовій сфері соціальних послуг через юридичне регулювання суспільного життя. На основі теоретико-методологічного аналізу науково-педагогічної літератури та інформаційно-аналітичних систем розроблено практико-орієнтовані завдання юридичного спрямування. Авторами зазначається, що формування знань, умінь та навичок, необхідних для використання сучасних інформаційних технологій в практичній діяльності юриста є важливою складовою становлення майбутнього фахівця конкурентоспроможного на ринку праці. Детально проаналізовані алгоритми виконання практичних робіт спрямовані на вміння використовувати бази даних та інформаційно-аналітичні системи

у професійній діяльності юриста, такі як онлайн-система YouControl, де можна отримати актуальну на час запиту інформацію про будь-яку фізичну чи юридичну особу, приватного підприємця України, дізнаватися актуальну інформацію про внесені в реєстри зміни; Єдиний державний реєстр судових рішень – автоматизована система збирання, зберігання, захисту, обліку, пошуку та надання електронних копій судових рішень; Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень – сучасна комп’ютерна база даних, створена за допомогою автоматизованої системи, відповідно до якої здійснюється збирання, зберігання, захист, облік, пошук, узагальнення та надання відомостей про виконавчі дії та ін. Наведено приклад практичного завдання із реалізацією білінгвального підходу навчання. У подальшому планується детально дослідити досвід та рекомендації вітчизняних та зарубіжних науково-педагогічних фахівців щодо вдосконалення освітнього процесу закладів вищої освіти юридичного спрямування, в тому числі в кризових умовах.

Ключові слова: інформаційні технології, освітній процес, юридична галузь, практичні завдання.

Pavlysh Tetiana Hryhorivna PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Special Disciplines and Professional Training, Kryvyi Rih Education Research Institute of Donetsk State University of Internal Affairs, Spivdruzhnosti, 92A, Kryvyi Rih, <https://orcid.org/0000-0002-5288-5301>

Lunhol Olha Mykolaivna PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Operational-search Activities and Information Security of Donetsk State University of Internal Affairs, Velyka Perspektyvna, 1, Kropyvnytskyi, <https://orcid.org/0000-0001-8128-0072>

Haborets Olha Andriivna PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Operational-search Activities and Information Security of Donetsk State University of Internal Affairs, Velyka Perspektyvna, 1, Kropyvnytskyi, <https://orcid.org/0000-0001-7791-6795>

INFORMATION SUPPORT OF PROFESSIONAL ACTIVITY: PRACTICE-ORIENTED TASKS OF LEGAL DIRECTION

Abstract. The article is devoted to the topical issue of improving the professional training of future specialists in the legal industry. The importance of the formation of IT competence among students of legal education is

determined. It has been established that the information support of professional activity is the basis for performing a large amount of work in the legal sphere of social services through the legal regulation of public life. Based on the theoretical and methodological analysis of scientific and pedagogical literature, information and analytical systems, practice-oriented tasks of the legal direction have been developed. The authors note that the formation of knowledge, skills and abilities necessary for the use of modern information technologies in the practice of a lawyer is an important component of the formation of a future competitive specialist. The algorithms analyzed in detail for the implementation of practical work, that aimed at the ability to use databases, information and analytical systems in the professional activities of a lawyer. Such as the YouControl online system, where user can get up-to-date information at the time of the request about any individual or legal entity, a private entrepreneur in Ukraine, find out the current information about changes made to the registers; Unified State Register of Court Decisions – an automated system for collecting, storing, protecting, accounting, searching and providing electronic copies of court decisions; The Unified State Register of Enforcement Proceedings – a modern computer database created using an automated system, in accordance with which collection, storage, protection, accounting, search, generalization and provision of information about enforcement actions, etc. is carried out. An example of a practical task with the implementation of a bilingual approach to learning is given. Prospects for further research is to study in detail the experience and recommendations of domestic and foreign scientific and pedagogical specialists on improving the educational process of institutions of higher legal education, including crisis conditions.

Keywords: information technologies, educational process, legal field, practical tasks.

Постановка проблеми. Питання організації та удосконалення освітнього процесу у закладах вищої освіти України є актуальним питанням сьогодення і активно досліджується вітчизняними викладачами-практиками та науковцями [1 – 9]. Заклади вищої освіти адаптуються до кризових умов навчання, як результат, змінюються способи та засоби організації освітнього процесу підготовки майбутніх фахівців. За будь-яких умов та форм навчання залишається актуальною практична складова освітнього процесу.

Підготовка висококваліфікованих кадрів у сфері юриспруденції відіграє неоціненну роль у забезпеченні органів державної влади, правосуддя та правопорядку, тому вища юридична освіта посідає

особливе місце в системі освіти України [4]. Зважаючи на стрімке впровадження інформаційних технологій в усі сфери нашого життя [5], ІТ-компетентність юриста є важливим фактором у вирішенні багатьох задач, пов'язаних із забезпеченням якісного функціонування держави і захистом громадянських прав і свобод. Тому, актуальною проблемою сьогодення є формування ІТ-компетентності майбутнього правника в процесі навчання фахових дисциплін за допомогою завдань практико-орієнтованого спрямування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика покращення якості професійної підготовки майбутніх юристів, в тому числі засобами інформаційних технологій, відображена у працях Цуркана О. [5], Кузнєцової Н. [6], Кравчук О. [7], Мудрик А. [8], Кихтюк О. [8] та ін. Підтримуємо думку Мудрик А. та Кихтюк О. [8] щодо визначення професійної компетентності фахівця юридичної сфери діяльності, проте до зазначених авторами складових компонентів професійної компетентності додаємо актуальність ІТ-компетентності правника. Питання актуальності формування інформаційної компетентності фахівців розкривають науковці М. Антонченко, В. Биков, О. Задорожна, Л. Кайдалова, В. Марценюк, Т. Хомазюк та ін. Добровольська А. [9] зазначає, що рівень сформованості ІТ-компетентності для кожного майбутнього фахівця визначає рівень його готовності до певного виду професійної діяльності в сучасному інформаційно-складному соціумі.

Мета статті. Дослідивши ідеї вище зазначених науковців, опираючись на власний педагогічний досвід, з огляду на активний розвиток й проникнення в усі сфери нашого життя інформаційних технологій, вважаємо актуальним питання вдосконалення інформаційного забезпечення професійної діяльності майбутніх фахівців юридичної галузі через розробку практико-орієнтованих завдань.

Виклад основного матеріалу. Інформаційне забезпечення професійної діяльності є базою для виконання значного обсягу роботи у правовій сфері соціальних послуг через юридичне регулювання суспільного життя. Швидкий розвиток інформаційних технологій призводить до накопичення, зберігання й поширення значних обсягів інформації. Інформаційні технології використовуються в науці, економіці, політиці, соціальній структурі, технічній галузі. Зростає швидкість накопичення та обробки інформації, мережевих та хмарних систем, створення різноманітних баз даних, в тому числі юридичного спрямування. Професійний правознавець в умовах сьогодення повинен мати знання та володіти навичками застосування інформаційних

технологій у фаховій діяльності. З цією метою науково-педагогічні працівники Донецького державного університету внутрішніх справ активно розробляють сучасні практико-орієнтовані завдання для здобувачів освіти юридичного спрямування. Розглянемо на прикладі завдань з дисципліни «Інформаційне забезпечення професійної діяльності».

Завдання «Знайомство з мапою українських лігалтек стартапів» є актуальним, оскільки зважаючи на швидкі темпи розробки та впровадження інформаційних технологій, здобувачі освіти мають бути готовими в майбутньому працювати з відмінним від сучасного програмним забезпеченням. Зміст завдання може бути наступний:

1. Відкрийте «Мапу українських лігалтек стартапів 2021» за посиланням [10] або QR-кодом (наводиться в збірнику завдань [11]).

2. Розгляньте гілки мапи: бот-юрист та консультації, аналітика та моніторинг, автоматизація документів, допомога юристам, онлайн-біржа.

3. Оберіть один із стартапів мапи. Підготуйте про нього коротку доповідь (тривалість 2-4 хвилини).

4. Проаналізуйте й обговоріть діяльність команди Legal Innovations NGO у світі лігалтеку та нові можливості для інноваційних юристів [12].

Актуальним є питання розробки лін-стартапів. Це методологія відкриття бізнесу і випуску продуктів, що припускає відмову від ретельного планування, скорочення вкладень і втрат, постійне тестування продукту, отримання зворотного зв'язку від клієнтів і внесення коректив на її основі. Автором цієї гнучкої методики став американський підприємець Ерік Ріс, який описав її у своїй книзі «Бізнес з нуля».

Ми ознайомлюємо здобувачів освіти із п'ятьма принципами, що лежать в основі підходу Lean Startup [11]:

1. «Підприємці є всюди». Ерік Ріс називає підприємцем будь-кого, хто має стартап. А стартап, на його думку – це підприємство, мета якого – розробка нових товарів та послуг в умовах надзвичайної невизначеності.

2. «Підприємництво – це менеджмент». Стартапу потрібен менеджмент нового типу, який підходить до умов надзвичайної невизначеності.

3. «Доказ фактами». Завдання стартапу – не лише виробляти товари та заробляти гроші. Стартапу необхідне безперервне навчання із застосуванням наукового підходу та перевірки гіпотез досвідченим шляхом.

4. Цикл «створити-оцінити-навчитися». Його суть: спочатку створити мінімально робочу версію продукту, оцінити реакцію

споживачів та потім вирішити, продовжувати слідувати обраним курсом чи змінити напрям.

5. Облік інновацій. Це те, що зазвичай у секторі ІТ називають нудними подробицями. Але облік інновацій необхідний для поліпшення результатів роботи стартапу. Облік інновацій – це система критеріїв та показників, які допомагають оцінити успіх (чи невдачу) роботи стартапу.

Слід акцентувати увагу здобувачів освіти на понятті дизайн-мислення в розробці юридичних інновацій. Дизайн-мислення – це найуспішніша світова методика для створення інновацій, яку активно використовують у роботі такі компанії, як Facebook, Google, Apple, Procter&Gamble, Samsung, IBM, ІКЕА та ін. Курси з дизайн-мислення є важливою складовою навчального процесу Стенфордського університету та інших провідних університетів світу. Сьогодні інновації важливі в будь-якій сфері життя. Незалежно від того, яку посаду обіймає фахівець – керівника у міжнародній корпорації, підприємця, який відкриває свою справу, працівника урядової організації, правоохоронця, економіста, фахівця у галузі права чи бізнесмена, через дизайн-мислення можна досягати кращих результатів з меншими витратами. Цей метод відкриє інструменти, за допомогою яких фахівець юридичної галузі може почати мислити інноваційно. На платформі Prometheus розміщені онлайн курс «Дизайн-мислення для інновацій», елементи якого актуально розглянути із здобувачами освіти, а саме, що таке дизайн-мислення, як проходить підготовка до розробки інновацій, етапи продукування ідей тощо.

Дизайн-мислення для створення інновацій є складовою освітнього процесу закордонних юридичних університетів. Наприклад, Stanford Legal Design Lab – це міждисциплінарна команда Stanford Law School & d.school, яка працює на перетині орієнтованого на людину дизайну, технологій і права для створення нового покоління юридичних продуктів і послуг. Команда Stanford Legal Design Lab досліджує та розробляє нові ініціативи, спрямовані на те, щоб зробити систему цивільного правосуддя більш справедливою та доступною. Для знайомства наших здобувачів освіти із напрацюваннями Stanford Legal Design Lab ми пропонуємо виконати наступні завдання:

1. Відкрийте сайт Stanford Legal Design Lab [11; 13].

2. Ознайомтеся із представленими у Stanford Legal Design Lab матеріалами.

3. Створіть у текстовому процесорі MS Word файл із назвою «Legal Design Lab_ваше прізвище та ім'я». У файлі збережіть відповіді на питання (шрифт Times New Roman 12 пт, міжрядковий одинарний): Яка мета створення Stanford Legal Design Lab? Назвіть стратегічні інновації

Legal Design Lab. Що таке Wise Messenger? Яке призначення додатку Flood Proof? Що вам відомо про «LIST: Legal issues taxonomy»? У чому суть проекту Learned Hands? Що таке Court Observation Hub? Що вам відомо про web platform Navocado? Які ще проекти Stanford Legal Design Lab вам відомі? Що таке Eviction Prevention Learning Lab?

Це один із прикладів практичних завдань, де ми реалізуємо білінгвальний підхід навчання, оскільки освітні матеріали та питання до них представлені англійською мовою і містять термінологію юридичного спрямування.

Сучасні інформаційні технології нерозривно пов'язані з інформатизацією найважливіших, трудомістких процесів, у тому числі і в юридичній сфері, яка все більше залежить від використання баз даних та інформаційно-аналітичних систем. Інформаційно-аналітичні системи часто виконують функцію накопичувача інформації більшості офіційних реєстрів та відкритих джерел. Наприклад, за допомогою онлайн-системи YouControl можна отримати актуальну на час запиту інформацію про будь-яку фізичну чи юридичну особу, приватного підприємця України, дізнатися актуальну інформацію про внесені в реєстри зміни. Активно використовується фахівцями юридичної галузі, наприклад, Єдиний державний реєстр судових рішень – автоматизована система збирання, зберігання, захисту, обліку, пошуку та надання електронних копій судових рішень. Популярним також є Єдиний державний реєстр виконавчих проваджень – сучасна комп'ютерна база даних, створена за допомогою автоматизованої системи, відповідно до якої здійснюється збирання, зберігання, захист, облік, пошук, узагальнення та надання відомостей про виконавчі дії.

З метою покращення комунікації між сторонами виконавчого провадження та органами державної виконавчої служби з'являються все нові способи отримати інформацію у зручний час та спосіб. У мережі Інтернет дізнатися про виконавче провадження можна за допомогою [6]: Єдиного реєстру боржників; Автоматизованої системи виконавчого провадження; Вебпорталу «Онлайн будинок юстиції»; Сервісу державних послуг «Дія», здійснивши авторизацію за допомогою кваліфікованого електронного підпису.

У разі необхідності знайти дані про Виконавче провадження, можна звернутися до Opendatabot – сервісу моніторингу реєстраційних даних українських компаній та судового реєстру для захисту від рейдерських захоплень і контролю контрагентів. Він об'єднує дані з відкритих державних реєстрів: Єдиного державного реєстру; Реєстру боржників; Реєстру судових рішень; Реєстру колекторських компаній;

Реєстру великих платників податків; Реєстру приватних виконавців; Реєстру грального бізнесу; Реєстру нерухомості; Реєстру санкційних компаній РНБО; Реєстру санкційних громадян РНБО; Реєстру Дія.City; Реєстру нотаріусів.

Детальне знайомство здобувачів освіти зі сферою використання та принципами роботи з даними реєстрами ми проводимо за допомогою наступних практичних робіт.

Практична робота «Принципи роботи з Автоматизованою системою виконавчого провадження».

1. Перегляньте веблекцію «Автоматизована система виконавчого провадження» (вбудована авторська лекція, створена в додатку Loom, міститься в інтерактивному посібнику [11]).

2. Відкрийте «Автоматизовану систему виконавчого провадження» за посиланням або QR-кодом (представлені в інтерактивному посібнику [11]).

3. Ознайомтеся із наявними категоріями пошуку.

4. Здійсніть пошук: Пошук за даними АСВП – Тип боржника: фізична особа. Введіть довільні популярні в Україні прізвище та ім'я та натисніть на кнопку «Шукати». Якщо система видає відповідь «Знайдено забагато записів. Уточніть умови пошуку» – додайте довільне по-батькові та знову здійсніть пошук. Якщо система видає відповідь «Записів не знайдено. Уточніть умови пошуку» – змініть прізвище та ім'я на більш розповсюджені в Україні.

5. Проаналізуйте результати пошуку виконавчих проваджень в АСВП.

6. Зробіть скриншот результатів для 3 різних варіантів запитів та збережіть їх у файлі текстового процесора MS Word із назвою «АСВП_ваше прізвище та ім'я» у власній папці.

Перевірку знань та умінь здобувачів виконуємо за допомогою бесіди, обговорюючи питання: що таке Автоматизована система виконавчого провадження, хто є адміністратором АСВП, хто є держателем АСВП, реєстратори АСВП, можливі користувачі АСВП, яким фахівцям може знадобитися АСВП, можливі недоліки в роботі АСВП, ідеї вдосконалення роботи Системи тощо.

Для закріплення здобутих знань та умінь, пропонуємо здобувачам освіти на самостійній роботі пройти курс «Основи виконавчого провадження» на платформі дистанційного навчання EdEra. Курс містить базові поняття про систему примусового виконання рішень, правовий статус органів та осіб, які здійснюють виконання рішень, їхні права та обов'язки, порядок та процедуру здійснення виконавчого провадження.

Практична робота «Принципи роботи з Єдиним реєстром боржників».

1. Перегляньте веблекцію «Єдиний реєстр боржників – алгоритм роботи» (вбудована авторська лекція, створена в додатку Loom, міститься в інтерактивному посібнику [11]).

2. Відкрийте онлайн-базу даних «Єдиний реєстр боржників» за посиланням або QR-кодом (представлені в інтерактивному посібнику [11]).

3. Ознайомтеся з наявними категоріями пошуку.

4. Здійсніть пошук: Пошук боржників – Тип боржника: фізична особа. Введіть довільні популярні в Україні прізвище та ім'я та натисніть на кнопку «Шукати».

5. Проаналізуйте результати пошуку.

6. Натисніть кнопку «Сформувати документ» – «Завантажити PDF для друку» та збережіть документ під назвою «ЄРБ_ваше прізвище».

7. У ЄРБ відкрийте вкладення «Заборгованість по аліментах». Створіть файл у тестовому процесорі MS Word із назвою «ЄРБ_ваше прізвище та ім'я». У файл внесіть інформацію: про кількість записів у реєстрі; обрати будь-якого боржника з переліку, натиснути в його рядку «Шукати в єдиному реєстрі боржників», зробити скриншот результату по даному боржнику та зберегти скриншот у файлі; у ЄРБ відкрити вкладення «Заборгованість по заробітній платі», обрати будь-якого боржника з переліку, натиснути в його рядку «Шукати в єдиному реєстрі боржників», зробити скриншот результату по даному боржнику та зберегти скриншот у файлі; у ЄРБ відкрити вкладення «Боржники, що перешкоджають у побаченні з дитиною», обрати будь-якого боржника з переліку, натиснути в його рядку «Шукати у єдиному реєстрі боржників», зробити скриншот результату по даному боржнику та зберегти скриншот у файлі.

Завершити практичну роботу пропонуємо обговоренням питань призначення Єдиного реєстру боржників, особливостей використання Реєстру в професійній діяльності, результатів знайденої та збереженої у файлі «ЄРБ_ваше прізвище та ім'я» інформації тощо.

Аналогічні практичні завдання ми розробили для роботи з Єдиним державним реєстром судових рішень, Довідково-інформаційною платформою правових консультацій WikiLegalAid та ін.

Висновки. Практико-орієнтовані завдання юридичного спрямування є важливим кроком на шляху становлення висококваліфікованого фахівця юридичної галузі. Ці завдання спрямовані на розуміння здобувачами освіти природи, функцій та системи права, механізму правового регулювання суспільних відносин та

принципу верховенства права, вміння шукати, аналізувати та використовувати інформацію в галузі права. Формування знань, умінь та навичок, необхідних для використання сучасних інформаційних технологій в практичній діяльності юриста є важливою складовою становлення майбутнього фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці. Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні досвіду та рекомендацій вітчизняних та зарубіжних науково-педагогічних фахівців щодо вдосконалення освітнього процесу закладів вищої освіти юридичного спрямування, в тому числі в кризових умовах.

Література:

1. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Мелітополь: ТДАТУ, 2021. Вип. 24. 524 с.
2. Lunhol O., Naborets O. Educational model of personal self-improvement of students by means of digital technologies. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. № 2, 2022. Pp. 128 – 133.
3. Вишківська В., Шикиринська О. Індивідуалізація та диференціація як необхідні умови вдосконалення освітнього процесу. *Грааль науки*, (8), 2021. 345-347. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.24.09.2021.63>.
4. Грушицький А. Застосування практичних форм навчання при підготовці юристів. *Судово-юридична газета*. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/135451-zastosuvannya-praktichnikh-form-navchannya-pri-pidgotovtsi-yuristiv>.
5. Tsurkan O., Naborets O., Lunhol O. Innovative development of technologies in training future law enforcement specialists. *Science and technology today*. Issue № 12(12) 2022. Pp. 96 – 106. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-12\(12\)](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-12(12))
6. Кузнецова Н. Забезпечення якісної практичної підготовки студентів-юристів як невід’ємна складова реформування юридичної освіти. *Право України*. 2017. № 10. С. 66 – 72.
7. Кравчук О. Сучасні практики дистанційного навчання юристів. *Юридичний бюлетень*. 2021. Випуск 19. С. 190 – 196.
8. Мудрик А., Кихтюк О. До питання професійної компетентності юриста. *Psychological Prospects Journal*. 2020. С. 83-100.
9. Добровольська А. М. Формування ІТ-компетентності майбутніх фахівців під час реалізації адаптивної моделі навчання. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. *Психологія. Педагогіка*. № 26. 2016. С. 47-56.
10. Мапа українських лігалтек стартапів 2021. URL: https://legalinnovations.in.ua/startupcrashtest_map.
11. Лунгол О.М., Ковальова О.В. Збірник практичних завдань з навчальної дисципліни «Інформаційне забезпечення професійної діяльності»: інтерактивний навчальний посібник з елементами білінгвального підходу. Кропивницький: Book Creator, 2022. 193 с.
12. Legal Innovations NGO. URL: <https://legalinnovations.in.ua/activities-en>.
13. Stanford Legal Design Lab. URL: <https://www.legaltechdesign.com/>.

14. Виконавчі провадження у форматі інформаційної та цифрової безбар'єрності. Міністерство Юстиції. URL: <https://minjust.gov.ua/m/vikonavchi-provadjennya-u-formati-informatsiynoi-ta-tsifrovoi-bezbarernosti>

15. Гавриш О. Розробка стартап-проектів: Конспект лекцій / О. Гавриш, К. Бояринова, К. Копішинська. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 188 с.

References:

1. Udoskonalennia osvitno-vykhovnoho protsesu v zakladi vyshchoi osvity: zbirnyk naukovo-metodychnykh prats [Improvement of the educational process in the institution of higher education: a collection of scientific and methodological works] / Tavriiskyi derzhavnyi ahrotekhnolohichnyi universytet imeni Dmytra Motornoho. Melitopol: TDATU, 2021. Vyp. 24. 524 s. [in Ukrainian].

2. Lunhol O., Haborets O. Educational model of personal self-improvement of students by means of digital technologies. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. № 2, 2022. Pp. 128 – 133. [in English].

3. Vyshkivska V., & Shykyrynska O. (2021). Indyvidualizatsiia ta dyferentsiatsiia yak neobkhidni umovy vdoskonalennia osvitnoho protsesu [Individualization and differentiation as necessary conditions for improving the educational process]. *Hraal nauky*, (8), 345-347. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.24.09.2021.63> [in Ukrainian].

4. Hrushytskyi A. (2019). Zastosuvannia praktychnykh form navchannia pry pidhotovtsi yurystiv [Application of practical forms of education in the training of lawyers]. *Sudovo-yurydychna hazeta*. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/135451-zastosuvannya-praktichnykh-form-navchannya-pri-pidgotovtsi-yurystiv> [in Ukrainian].

5. Tsurkan O., Haborets O., Lunhol O. Innovative development of technologies in training future law enforcement specialists. *Science and technology today*. Issue № 12(12) 2022. Pp. 96 – 106. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-12\(12\)](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-12(12)) [in English].

6. Kuznietsova N. (2017). Zabezpechennia yakisnoi praktychnoi pidhotovky studentiv-yurystiv yak nevidiemna skladova reformuvannia yurydychnoi osvity [Ensuring high-quality practical training of law students as an integral component of legal education reform]. *Pravo Ukrainy*. No. 10. S. 66 – 72 [in Ukrainian].

7. Kravchuk O. (2021). Suchasni praktyky dystantsiinoho navchannia yurystiv [Modern practices of distance learning of lawyers]. *Yurydychnyi biuleten*. Vypusk 19. S. 190 – 196 [in Ukrainian].

8. Mudryk A., & Kykhtiuk O. Do pytannia profesiinoi kompetentnosti yurysta [Regarding the professional competence of a lawyer]. *Psychological Prospects Journal*. 2020. Pp. 83-100. [in Ukrainian].

9. Dobrovolska A. M. (2016). Formuvannia IT-kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv pid chas realizatsii adaptivnoi modeli navchannia [Formation of IT competence of future specialists during the implementation of an adaptive training model]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika*. No. 26. S. 47-56 [in Ukrainian].

10. Mapa ukraïnskykh lihaltek startapiv 2021 [Ukrainian Legal Tech Startup Map 2021]. URL: https://legalinnovations.in.ua/startupcrashtest_map [in Ukrainian].

11. Lunhol O.M., & Kovalova O.V. (2022). Zbirnyk praktychnykh zavdan z navchalnoi dystsypliny «Informatsiine zabezpechennia profesiinoi diialnosti»: interaktyvnyi navchalnyi posibnyk z elementamy bilinhvalnoho pidkhodu [A collection of practical tasks from the educational discipline «Information support of professional activity»: an interactive study guide with elements of a bilingual approach]. Kropyvnytskyi: Book Creator, 2022. 193 s [in Ukrainian].

12. Legal Innovations NGO. URL: <https://legalinnovations.in.ua/activities-en> [in English].

13. Stanford Legal Design Lab. URL: <https://www.legaltechdesign.com/> [in English].

14. Vykonavchi provadzhennia u formati informatsiinoi ta tsyfrovoy bezbariarnosti [Executive proceedings in the format of information and digital accessibility]. Ministerstvo Yustytsii. URL: <https://minjust.gov.ua/m/vikonavchi-provadjennya-u-formati-informatsiynoi-ta-tsifrovoy-bezbarernosti> [in Ukrainian].

15. Havrysh O., Boiarynova K., & Kopishynska K. (2019). Rozrobka startap-proektiv [Development of startup projects] *Konspekt leksii. Kyiv : KPI im. Ihoria Sikorskoho*. 188 s [in Ukrainian].